

Marianne de Soeten

Marianne de Soeten werd in 2020 gekozen tot 'Geschiedenisdocent van het jaar'. Ze geeft les op het Van Lodenstein College in Barneveld. De jury koos haar omdat zij 'geschiedenis heel dichtbij brengt'. Ze is een jaar lang ambassadeur van het geschiedenisonderwijs.

Aan welke klassen geeft u les, en voor hoeveel fte?

Ik heb 1,0 fte (Geschiedenis, Mens en Maatschappij en Engels) en geef les in de onderbouw: vmbo basis tot en met vwo 3.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen op de middelbare school?

Op de middelbare school had ik enkel docenten die niet alleen geschiedenis gaven, maar het ook 'ademden'. Ze waren enthousiast voor hun vak. Heel wat van die lessen en aantekeningen kan ik me nu nog herinneren.

Welke historische periode spreekt u het meest aan?

Als kind kon ik me al verbazen over oude culturen zoals die in Egypte, en van de Azteken en de Inca's. En nu nog vind ik het fascinerend, ook de latere Pueblo culturen, in het huidige Arizona en New Mexico.

Huizen in grotten van de Pueblo cultuur in Mesa Verde National Park, Colorado.

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?

Geschiedenis gaat over mensen die ons (vanuit het verleden en hun context) aansporen onszelf vragen te stellen over wie we zijn en wat we belangrijk vinden. Dit helpt leerlingen om kritisch na te denken en samen in gesprek te gaan. Ik probeer geschiedenis daarbij ook te gebruiken om enerzijds aan te tonen dat er 'niets nieuws onder de zon is', maar anderzijds dat geschiedenis zich nooit exact hetzelfde herhaalt, maar bepaalde structuren en verschijnselen wél. Als leerlingen zich hiervan bewust zijn, geeft hun dat meer grip op het onderzoeken en verklaren van concrete onderwerpen.

Wat is volgens u het belangrijkste in het geschiedenisonderwijs?

In ons huidige onderwijs speelt historisch denken en redeneren een grote rol. Concreet betekent dat voor mij dat leerlingen historische kennis nodig hebben om mensen, verschijnselen en ontwikkelingen in een context te kunnen zien en plaatsen. Alleen dan kun je leerlingen ook écht laten ontdekken dat geschiedenis niet iets statisch is, maar dat het een krachtig gereedschap kan zijn voor het bieden van structuur in deze chaotische wereld. Het is een van mijn doelen om leerlingen bewust te maken van het feit dat we bij geschiedenis meestal met kennis achteraf praten, die kennis hadden de mensen op dat moment niet. Daarom moeten we hen niet met onze hedendaagse maatstaven beoordelen, maar de mensen en

hun daden vanuit de context van toen onbevangen tegemoet treden. Het is voor leerlingen vaak een eyeopener wanneer ze zich dit realiseren.

Denkt u dat de historische canon en de kenmerkende aspecten nuttig zijn om geschiedenis beter te begrijpen?

Persoonlijk ben ik van mening dat een historisch referentiekader essentieel is voor leerlingen om écht met geschiedenis bezig te kunnen zijn. Daarbij kan een canon en een lijst van aspecten behulpzaam zijn, het geeft enige structuur en richting. Aan de andere kant voelt het soms ook beperkend en ik vind dat de aspecten geen lijstjes mogen zijn die je afvinkt. Een docent moet de ruimte en de mogelijkheid hebben om onderwerpen die uit de klas komen of die buiten Europa liggen aandacht te kunnen geven, er moet ruimte zijn voor keuze voor zowel docent als leerling. Dit komt de motivatie en wat leerlingen leren van het vak alleen maar ten goede.

Welke historische studie of welke historische roman maakte de meeste indruk op u?

De Leeuw van Vlaanderen van Hendrik Conscience. Ik hou van verhalen en behalve dat het geschiedenis beschrijft is het een krachtig verhaal, een epos bijna. Het laat ook zien waarom mensen in opstand komen, wat ze najagen en wat ze daar voor over hebben. Dit gaf mij stof tot nadenken over mijn eigen idealen en hoe ik die probeerde te realiseren.

Rechts: Adolf Hitler in Parijs, 1940. Heinrich Hoffmann Collection, U.S. National Archives and Records Administration.

Op welke wijze probeert u bij uw leerlingen de ‘historische sensatie’ op te roepen?

Ik begin graag de les met een schilderij of een foto. Dit prikkelt de nieuwsgierigheid van leerlingen en ze proberen dan vaak al allerlei dingen te raden. Zo begon ik eens een les over de komst van Alva in de Nederlanden met een schorpioen. Tijdens de les verzamelden leerlingen informatie over wat er in de Nederlanden gebeurde en hoe Alva optrad. Daarna keken we een clipje over een schorpioen en kwam de afbeelding terug. Leerlingen ontdekten overeenkomsten tussen de eigenschappen van dit dier en de manier waarop Alva optrad. Een andere les begon ik met een Kahoot die bestond uit allemaal complottheorieën over Adolf Hitler. Leerlingen waren enorm betrokken en verbaasd dat hun beeld op veel van deze onjuiste informatie was gebaseerd. Daarna deden we de opdracht ‘Meet Adolf the man’ waarbij we ook naar zijn persoonlijk leven keken tot 1924. Dat zijn mooie uren die veel te snel voorbij gaan!

Welke adviezen geeft u als ‘geschiedenisdocent van het jaar’ mee aan de collega’s in het land?

Denk niet altijd groot. Tegenwoordig wordt vaak gezegd dat je vooral ‘grote vragen’ aan de orde moet stellen en leerlingen veel moet laten doen met

allerlei multimediatoepassingen. De les moet vooral ‘flitsend’ zijn. Hier zit heus wel een kern van waarheid in, maar we hebben zoveel mooie verhalen te vertellen over mensen, gebeurtenissen en wat daarmee samenhangt. Onderschat de kracht van een goed verhaal niet!

Wat heeft de uitverkiezing tot ‘geschiedenisdocent van het jaar’ tot nu toe betekend?

Het is vooral een grote eer als leerlingen je voor zoiets voordragen en het heeft me nog meer gestimuleerd om enthousiast les te geven. Verder heb ik veel nieuwe mensen ontmoet waarmee ik onverwacht allerlei raakvlakken bleek te hebben of die mij weer andere inzichten gaven in mijn vak. Een recent hoogtepunt was een afspraak in het Rijksmuseum in deze lockdowntijd, waarbij ik onder begeleiding een stukje door het museum mocht lopen. Het was extra bijzonder om in een leeg museum alleen bij de Nachtwacht te staan.

Hoe vindt u dat geschiedenis aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Ik vind het belangrijk dat er kaders zijn, maar geef docenten ook ruimte om keuzes te maken. Zorg voor betekenisvolle opdrachten en afwisseling. Zie geschiedenis als het reizen met een tijdmachine en blijf met de ogen van leerlingen meekijken: het samen verwonderen en beleven van het vak geeft motivatie en inspiratie voor de dag van morgen!

‘Blijf met de ogen van leerlingen meekijken: het samen verwonderen en beleven van het vak geeft motivatie en inspiratie!’

Kunt u een voorbeeld geven van een in uw ogen geslaagde geschiedenisles?

Ik nodig het verleden graag uit in de klas en probeer het tastbaar te maken. Laatst gaf ik les aan vmbo 2 en hadden we het over automatisering. Ik liet leerlingen zien dat het voor hen belangrijk is diploma’s te halen en je te specialiseren, omdat steeds vaker werk door computers en robots wordt overgenomen. We keken een filmpje van een autofabriek én hoe robots in de zorg worden gebruikt. Leerlingen waren enorm betrokken en heel verwonderd, ze konden er niet over uit dat dit allemaal al mogelijk was. Toen had ik de mogelijkheid om de link naar de industriële revolutie te leggen en uit te leggen dat de mensen toen zeker net zo verwonderd waren over de nieuwe ontwikkelingen als de leerlingen nu. We lazen vervolgens gewoon een stuk uit het boek en er werd instemmend geknikt en gereageerd. Leerlingen kregen van mij daarna de opdracht op een rij te zetten waar mensen dan zo verwonderd over waren en waarom. Ze gingen er gemotiveerd mee aan de gang, de geschiedenis had betekenis gekregen en dat is meer waard dan het afnemen van hoeveel toetsen dan ook! ■

De Eregalerij van het Rijksmuseum, waar de Nachtwacht hangt. Foto: Rijksmuseum.

Ben Vrieseema is hoofdredacteur van Kleio.